

VEČERNI LIST

Cene po pošti:

za celo leto . K 81:—

za pol leta . K 42:—

za četrt leta . K 21:—

za 1 mesec . K 7:—

Za Ljubljano mesečno 7 K

Za inozemstvo mesečno K 12:—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon štev. 50

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Kaj namerava Radić?

Vesnič svari Radića.

LDU Belgrad, 5. decembra. (Uradno. — Presburo.) Povodom nameranih skle-
pov in demonstracij Radićeve seljačke
stranke v Zagrebu 7. in 8. t. m. se čuti
predsednik ministrskega sveta g. dr. Ves-
nič primoran izjaviti nastopno:

Navajeni na avstrijski in madžarsko
poimovanje operirajo gotovi politiki v na-
ši ujedineni kraljevini še danes s pojmi o
nekem izvenzakonitem stanju s težnjo, da
tem potem, nasprotujočem redu v vsaki
državi, vsilijo celokupnosti svojo po-
sebno voljo. Vendar pa mora biti vsakdo
v naši državi na čistem v tem, da so vo-
litve od 28. pr. m. bile izvršene v vsej
državi kot enotni, nedeljivi celoti, in da
morejo na ta način izvoljeni poslanci vrši-

ti svoje mandate edino-le v ustavotvorni
skupščini, ki se po zakonu sestane dne
12. t. m. v Belgradu. Edino tukaj na način,
ki je na vsem civiliziranem svetu nespo-
ren, sprejeti sklepi bodo imeli ustavno in
zakonito moč. Z ozirom na to ne morem
verjeti, da bi resni politični ljudje, med
njimi niti gospod Radić s svojimi prija-
telji, mogli nameravati kakih drugih mani-
festacij. Vlada je odgovorna za red v vsej
naši državi ter ne bo dopustila, da se ruši
niti v Zagrebu povodom zborovanja selja-
čke stranke. Ako pa se to vendar zgodi,
bodo za to odgovorni merodajni krivci,
z drugimi besedami poleg izgreznikov vod-
stvo stranke samo.

Dijaški dan.

Celokupno katoliško dijaštvo Ju-
oslavije praznuje v sredo na praznik Brez-
madežnega Spočetja Device Marije svoj
praznik. Kot prvi praznik te vrste v zgo-
dovini naših dijaških organizacij se bo
praznoval povsod na slovesen način. V
Ljubljani posebej se bo praznoval z večji-
mi cerkvenimi slavnostmi in zunanjimi pri-
reditvami. Popoln program, ki ga mi radi
pomanjkanja prostora ne moremo natisni-
ti, je prinesel včerajšnji »Slovenec«. Pri-
jatelje dijaštva in vse zavedno katoliške
Ljubljančane samo pozivamo, da se vseh v
programu navedenih slovesnosti v čim
obilnejšem številu udeležujejo.

Sila samopomoči.

Vsak dan prihajajo nova poročila, ki po-
trjujejo, da cene na svetovnem trgu odločno
padajo. Na Angleškem, Francoskem in v Ame-
riki se mnogotero blago prodaja že skoro po
predvojnih cenah. Vse kaže, da je nevidna roka
končno dobro zgrabila draginjo za vrat in
jo grudi na tla. Čegava je ta roka? O tem po-
roča »Politika«:

»Glavni zunanji vzrok naglemu padanju
cen je majhno povpraševanje in velika ponud-
ba. To nesorazmerje še vedno narašča, ker
konzumenti pričakujejo, da bodo cene še bolj
padle. Zakon ponudbe in povpraševanja se je
torej obrnil proti proizvajalcu in zlasti proti
trgovcu, katerima je do pred kratkim tako do-
bro služil. — Francoski, angleški in ameriški
trgovci na drobno, ki so iz strahu, da ne bi ce-
ne še bolj padle, izvršili velika naročila, se se-
daj trudijo iz vseh sil, da bi prodali svoje bla-
go po starih, visokih cenah. Vrh tega so se
privadili dosedanjim velikim zaslužkom tako
zelo, da se bodo le težko sprijaznili z nizkimi
cenami. Zato se zaenkrat padanje cen pozna
predvsem v veliki trgovini, v trgovini na drob-
no pa se bodo nizke cene uveljavile še le te-
kom nekaj mesecev. Toda uveljavile se bodo
čisto gotovo, ako bodo konsumenti hodili dalje
po tisti poti, na katero jih je potisnila dragi-
nja: da ne kupujejo ničesar, razen najpotreb-
nejšega in tudi to le sproti v neobhodnih koli-
činah. Tako Američani kakor Francozi in An-
gleži so ugotovili, da se je boj, ki se je v nji-
hovih deželah uporno vodil med trgovci in
konsumentom, končno okrenil na korist konsu-
mentu samo zato, ker se je le-ta jasno zave-
del edinega zdravega, zanj spasonosnega na-
čela: Ne kupuj ne-le našeser nepotrebnega ali
razkošnega, marveč tudi svoje vsakdanje po-
trebe omeji kolikor najbolj mogoče; poleg te-
ga snuj svoje lastne zadruge, postani svoj
lastni trgovec, svoj lastni proizvajalec.

Na Angleškem se to načelo tako temeljito
izvaja, da se danes ne kupuje posebno niti ti-
sto blago, kateremu so cene že tako padle, da
se more govoriti o cenenosti. Konzerv skoroda
nihe ne kupuje, daš jim je cena nenavadno
nizka. Cena belemu sladkorju je v Londonu
padla na 1 šiling, toda trdoglavi angleški kon-
zument ga kljub temu ali sploh ne kupuje ali
pa je v čisto neznatni meri. Ostale vrste slad-
korja se ponujajo po tako nizkih cenah, da so
velike trgovske organizacije proti temu prote-
stirale; no, pa še po teh cenah sladkorja nihe
ne kupuje. Konzument hoče izsiliti se nižje ce-
ne in če bo vstrajen, bo nedvomno zmagal.

Tako sta trgovec in konsument svoji vlogi
zamenjala: kakor je trgovec tekom dveh let
ubijal konsumenta, tako ubija sedaj konsu-
ment trgovca.

Razen pasivnega odpora pa nije konsu-
ment tudi aktiven boj: organiziral se je v no-
vih in starih konsumnih združenjih, ki izkazu-
jejo vse čim dalje močnejše število članov.
In ko bo abstinenca konsumentov dosegla naj-
nujnejše: splošno znižanje cen, bodo konsu-
me zadruge nadaljevale svojo veliko nalogo, da
polagoma iztisnejo posredovalno trgovino in
njene neopravičene dobičke. Velike angleške
konsumne organizacije imajo že danes svoje
lastne centrale za prodajo na veliko, svoje last-
ne tovarne, svoje mline, svoje pekarnice, svoje
plantaže za čaj v Indiji, svoje ladje, s kate-
rimi prevažajo svoje blago. Po tej poti se bli-
ža nekrvavi socialni preobrat.

To je bila tudi misel dr. Kreka. Naj nam
bo voditeljica v teh dneh, ko mnogi iščejo re-
šnje poti tam, kjer je ni. Prva naloga naša bo-
di: delo za močne konsumne organizacije.

Liberalci med seboj.

Po poročilih drugih listov smo v če-
trtek priobčili vest, da je dr. Kukovec v
Belgradu izjavil, češ, da sta Samostojna
kmetijska stranka ter Narodno socialna
stranka za centralizem in da sta obe
stranki le del demokratov. Na to vest
smo prejeli v soboto po zaključku lista
slednji dopis od načelstva Samostojne
kmetijske stranke:

»Uljudno Vas prosimo, da resnici na
ljubo priobčite naslednjo izjavo načelstva
SKS:

Izjava. Z ozirom na uvodno notico
»Večernega lista« z dne 2. decembra 1920
pod naslovom: Na dan prihaja, v kateri
notici se poroča, da je minister dr. Ku-
kovec na seji ministrskega sveta izjavil,
da je Samostojna kmetijska stranka le
krilo Demokratske in da tudi ona
podpira popolni centralizem, je sklenilo
načelstvo SKS na svoji današnji plenarni
seji sledeče:

Načelstvo SKS obsoja izjavo g. mini-
stra dr. Kukovca kar najodločnejše, ker ni
g. dr. Kukovec niti pooblaščen niti upravi-
čen delati za stranko SKS kakršne koli
izjave. Dr. Kukovecovo izjavo moremo sma-
trati le kot pobožno željo, ki pa zama-
čka na uresničenje. — Načelstvo Samo-
stojne kmetijske stranke.

S tem bi bila zadeva končana. Toda
Kukovecovo »Jutro« je v soboto zjutraj pri-
občilo neko izjavo svojega voditelja dr.
Kukovca, ki izjavlja, da so vse vesti o
njegovih izjavah deloma izmišljene deloma
pa potrjene. Dr. Kukovec v tej izjavi
trdi, da so te vesti spravili v javnost »kle-
rikalci«, da bi zaneli spor in nezaupanje
med slovenskimi neklerikalnimi strankami.

Na to dr. Kukovecovo izjavo pa mo-
ramo kratko povedati sledeče:

Glavno glasilo demokratov v Belgra-
du je »Demokratija«. Ta list je pisal dne
2. decembra sledeče:

»Samostojna slovenska kmet. stranka,
ki ima 8 mandatov, je odpadla od Avra-
movičevega zemljeradniškega saveza in
prešla k demokratom. Isto je storil
Savez težaka v Bosni, ki ima 12 po-
slancev, ki so tudi stopili v demokratski
klub in bodo tvorili en sam parlamentarni
blok z demokratsko stranko.

To je pisala »Demokratija«, glavni list
dr. Kukovecove stranke. Da so hrvatski
težaki le del demokratske stranke, smo
čitali že tudi v slovenskih listih dr. Ku-
kovcove stranke.

Iz vsega tega je jasno, da bi liberalci
radi dobili v svojo sredo razne »samostoj-
ne« stranke, da pa se te boje demokrat-
ske bratovščine.

POGAJANJA MED POLJSKO IN RUSIJO.

LDU Varšava, 5. dec. (PBA) Zunanji
minister Sapieha je prejel od ljudskega
komisarja za zunanje zadeve Čičerina
brezzično brzojavko, v kateri izraža Či-
čerina svoje začudenje nad tem, da pred-
laga poljska vlada, naj bi se mirovna po-
gajanja vršila brezzičnim potom in ne po-
tom delegacij. Nobenega pravega vzroka
ni za to, da bi se pogajanja s Poljsko vršila
drugače, kakor potom delegacij. Čičerin
očita poljski vladi, da je kršila določila
preliminarne in premirne pogodbe v več
primerih. Posebno je Poljska kršila ta do-
ločila s tem, da je podpirala Petljuro in
Balahoviča. Ruska in ukrajinska vlada
predlagata, naj se dajo predsednikom de-
legacij podrobne instrukcije glede progra-
ma mirovnih pogajanj in naj se omogoči,
da se za mirovna pogajanja o prvi priliki
določi, kdaj in kje naj se končnoveljavno
končajo. Dalje očita Čičerin poljski mirov-
ni delegaciji, da je zakrivila odgojenje po-
gajanj in tako zavlekla pogajanja. Ruska
in ukrajinska vlada poudarjata, da moreta
dati vojaška jamstva samo tedaj, če sta od
vseh sovražnih vlad že prejeli ista jam-
stva. Ruska in ukrajinska vlada sta pre-
pričani, da pride v Rigi do gotovega in
trajnega mira. — Kot odgovor na to noto
je poslal knez Sapieha moskovski vladi
brezzično brzojavko, v kateri naznanja, da
je vsebino note že sporočil poljski dele-
gaciji v Rigi.

Sovraštvo svobodomislecev proti krščan- stvu.

Sovraštvo, ki ga kažejo svobodomis-
selci (liberalci in socialisti) proti krščan-
stvu, nam osvetljuje naslednja dva slu-
čaja iz češkoslovaške republike, kjer vla-
dajo državno svobodomiselne stranke, njim
na čelu socialisti in agrarci:

Ko je prišel župnik Svoboda v po-
družnico svoje župnije v Solanah pri Tre-
bešicah na Češkem, ki so jo zasedli odpad-
niki, so ga začeli suvati, mu iztrgali Naj-
svetejše, katero je imel pri sebi in je po-
bodili. Tudi spremstvo župnika so sramo-
tili in dejansko napadli. Napad je organi-
ziral odpadnik učitelj Jos. Zýka iz Zojno-
vic. Tako izgleda svoboda vere in cerkve
pri odpadnikih.

Socialdemokrat o Rusiji.

Na soc. dem. kongresu v Pragi je dne
28. nov. govoril Pollak iz Brna, ki je rav-
nokat prišel z informativnega potovanja
po Rusiji: Potrjuje vesti prejšnjih delega-
tov, da je Rusija v popolnem prevratu.
Komunisti se opirajo le na svojo politično
organizacijo, ki šteje okoli 600.000 članov.
Svoboda tiska je popolnoma zatrla, izha-
jajo edinole komunistični listi. Zborovalne
svobode ni, zborovati smejo edinole bolj-
ševiki. Vsako kritiko boljševiškega vlad-
anja kaznujejo kot protidržavno. Obrt in
danja stala malodane uničena. Najbolj ju
trgovina sta malodane uničena. Najbolj ju
tišči k tlom politično-birokratični boljševi-
ški upravni sistem, ki ga nazivajo sociali-
zacija kapitala, a je v resnici smrt trgo-
vine in industrije. Tovarniški sveti obsta-

jajo le formalno, nimajo pa nobene moči,
da bi ščitili delavce pred sovjetskimi ko-
misarji in tovarniškim vodstvom.

Moskva ima 1 milijon prebivalcev,
med njimi je 400.000 boljševiških uradni-
kov in nastavlencev, okrog 60.000 voja-
štva in 100.000 delavcev. Prosta trgovina
je prepovedana, proti navijanju cen so do-
ločene hude kazni, a pri tem pa cvete ve-
rižništvo in odiranje. 90% prebivalstva
ječi kakor v velikanski ječi pod vladjo
boljševikov. Hiše razpadajo, ker jih nihče
ne popravlja. — Tudi delegati iz Mažarske
so povdarjali, kako je škodoval delavstvu
komunistični prevrat na Ogrskem, ki je
vzrok, da je zmagala reakcija.

objavil v »Službenih novinah«, bo veljal
za prvo poslovanje ustavotvorne skupšči-
ne, ki ga bo lahko pozneje izpremenila,
ako se ji bo zdelo primerno.

VPRAŠANJE NOVE VLADE.

LDU Belgrad, 4. decembra (ZNU)
»Tribuna« piše: Te dni se v javnosti živah-
no razpravlja vprašanje, kdo bo predse-
dnik ustavotvorne skupščine. Kot kandidat
se omenja Nikola Pašić. Istotako se govo-
ri, da bo Pašiću poverjena sestava nove
vlade. V tem slučaju pa bi bila kandidata
za predsednika ustavotvorne skupščine
minister n. r. Ljuba Jovanović in pa bivši
predsednik srbske narodne skupščine An-
te Stanojević. V zvezi z ostavko vlade dr.
Vesnića se omenjajo tudi osebe, ki naj bi
sestavile novo vlado. Kot kronskega man-
datarja imenujejo predvsem tudi Nikola
Pašića. V tem slučaju bi postal finančni
minister Stojan Protić, zunanji minister pa
dr. Vesnič. V slučaju, da bi Nikola Pašić
iz kateregakoli razloga ne sprejel tega
mandata ali pa, da bi imel postati pred-
sednik skupščine, bi bil za madatorja kro-
ne imenovan dr. Vesnič. To vprašanje bo
prišlo na dnevni red, ko se bo točno ve-
delo, kakšen je položaj.

Sirite „Večerni list“!

Politične novice.

+ **Delavstvo ima zagovornika.** Listi poročajo, da bo poverjenik za socialno skrb v Ljubljani postal g. Adolf Ribnikar. Dosedanji poverjenik dr. Ravnihar prevzame zopet poverjenost za pravosodje, katero je dr. Žerjav že zapustil. Prvotno avtonomna poverjenost deželne vlade postajajo vedno bolj igrača v rokah centralne vlade. In ta centralizem daje za poverjenika napr. skrbstva gospoda — Ribnikarja. Kaj šele bo, če se centralizem enkrat popolnoma uvede. Lepi časi se obe-tajo slovenskemu delavstvu.

+ **Obnova stikov Francije z Vatikanom.** je spravila v zadrego češki svobododomelni tisk, ki je vedno poln navdušenja za Francijo, njeno politiko in modo. O zblizanju današnje Francije napram oficijelnemu vodstvu katoliške Cerkve trdi, da ne pomeni to zmage »klerikalnih vplivov« niti ne kakega verskega pre-rojenja, ampak je zgolj posledica realnopolitičnih interesov. Francija da se uči od Anglije izrabljati vse, torej tudi Cerkev v svojo korist. »Z ozirom na liberalno zadržanje sedaj vlada-jočega sv. očeta in na upanje, da bodo njegovi nasledniki tudi tako nastopali in imeli vsaj toliko razumevanja za duha moderne dobe« — smatra liberalni tisk ta korak za napredek v razmerju države do Cerkve. Glasila kulturnega boja in zagovorniki najgrših krivic proti Cerkev in papežu se naenkrat izražajo nasprotno svoji tradiciji. Tako moč ima franco-ska moda!

+ **Sv. Stolica za Irce.** Irski škofje so poslali sv. stolici pismo, v katerem obto-žujejo angleško vlado nezaslišanih krivic nad Irco. Irski narod je danes brezpraven. Angleži po njegovi zemlji požigajo, more, zapirajo in obojajo brez sodnega postopa-nja in brez usmiljenja. Pijani policaji silo-ma odvajajo dekleta iz družin in jih izpo-stavljajo najgroznejšim npravnim in telesnim mukam. Opustošenje je nepopisno in je samo v Belfastu nad 25.000 ljudi, ki ži-ve zgolj od miloščine. Svoboda tiska je popolnoma zadušena in Irce nimajo sred-tev, da bi svetu odkrili krivice, ki se jim gode in označili svoje zahteve. Škofje za-hteve, da se skliče nepristranska enket-a, ki naj pretrse irsko stvar. To pismo je dobesedno priobčilo vatikansko glasilo »Osservatore Romano« in dodalo na na-slov »Anglije resen opomin. Dasi se Angli-ja dosedaj dela, kakor da ni ničesar sliša-la, je ta vatikanski korak za Irce vendar velikega pomena. — Izjavo simpatij so po-slali Ircom tudi belgijski katoličani, njim na čelu kardinal Mercier sam.

+ **Pribečeviči in Radič.** Kakšni politični značaji so bratje Pribečeviči, se vidi iz tega-le: Demokratski so bili največji nasprotniki Radiča in oni so ga prvi vrgli v ječo. Se tik pred volitvami so besno napadali Laginjo in Protiča, ki sta se potezala za to, da se Radič izpusti na svobodo. Sedaj, ko je Radič odnesel pri volit-vah zmago, so pa Pribečeviči, ti diktatorji de-mokratske stranke, prvi, ki hite pridobivati Ra-dičevo prijateljstvo. Tako je glasom »Samouprave« — Svetozar Pribečevič telefoniral v Zagreb, naj brez njegovega brata Milana ni-česar ne store, kar tiče Radiča, »kajti zdi se, da nam je Radič naklonjen.« A gospod Mi-lan Pribečevič se v Zagrebu v najslajšem pri-jateljstvu izprehaja z Radičem po ulicah. Ra-dič se res lahko smeje.

+ **V obrambo verske svobode.** Zad-njič smo poročali o pismu, ki ga je v bel-grajski »Politiki« objavil polkovnik Hristič proti svoji hčerki Ani, ker je le-ta odpo-tovala v Ameriko, da tamkaj zbere denar za katoliško katedralo v Belgradu. Sedaj priobčuje »Politika« drugo pismo, ki ga je prejela iz krogov, katerim je znano sa-maritansko delo gđc. Ane Hristič. To pi-smo je kakor hladilo na pekočo rano, ki jo je moralo vsakati Hrističevo pismo vsakemu katoličanu, zato priobčujemo glavne odstavke. Pismo slove: »Za ume-vanje tega posebnega slučaja treba vedeti, da je mati gđc. Hristič po rodu Irka in kot taka katoličanka. To je pa ni nikdar ovi-ralo, da živi in dela kakor prava, najna-vdušenejša Srbkinja. — Odnosaji med pra-vo-slavnimi in katoličani niso nimalo kr-ščanski in tega razmerja posebno v naši državi ni treba še posebej poostravati. Naša dolžnost je marveč, da te odnošaje na vse načine popravljamo, kajti v naši državi nimamo samo pravoslavnih, ampak tudi katoličane pa protestante in druge krščanske veroizpovedi, razen tega moha-medance in mojesovce. Kot otroci božji smo vsi bratje med seboj. Vse nas mora navduševati načelo: »Brat je mio, koje ve-re bio.« Ne smemo vpraševati, katere vere je kdo, marveč kakšen je kot človek, kot mož ali žena. Med kristjani in tudi nekrist-jani so najboljši tisti, ki si prizadevajo, da v čim večji meri krščanske ideale v življenju oživljujejo. In v tem pogledu je znano, da zavzema gđc. Hristič kot Srb-kinja eno najuglednejših mest v naši druž-bi in kdor bi ji skušal to pravico otežko-čiti, bi storil veliko krivico. Gđc. Hristič je ponos ne le svojim staršem, marveč ce-lemu našemu narodu. Ko bi bili vsi pravo-slavni in katoličani taki, kakor je gđc. Hristič, nas vera ne bi ovirala, da živimo ka-kor bratje in sestre. Kot kristjani in rodi-telji in sorodniki in prijatelji moramo pre-

stajati v življenju mnoge težave, toda za-raditega ne smemo jemati verske svobode nikomur in tudi ne svojim lastnim otro-kom.«

Dnevne novice.

— **Železniške legitimacije poslancev.** LDU Belgrad, 4. dec. (Presburo.) Ministr-stvo za promet je izdalo nove železniške legitimacije za poslance ustavotvorne sku-pščine. Legitimacije so tiskane v obliki kar-tonske knjižice (v cirilici in latinici) ter nosijo podpis ministra za promet in nje-go-vega pomočnika. Na vsaki legitimaciji mo-ra biti fotografija njenega latnika (kabi-netni format), ki mora biti žigosana od ministrstva za promet. Železniškim orga-nom je naročeno, da so samo take legiti-macije s fotografijo veljavne za brezplač-no vožnjo poslancev. Veljavnost dosedaj izdanih brezplačnih voznih kart prestane s 12. decembrom t. l.

— **Profesor Plečnik.** Ker je vlada arhitek-ta prof. Plečnika poklicala, naj nastopi mesto v Ljubljani, je društvo umetnikov »Manes« v Pragi prosilo predsednika Masaryka, naj po-maga zadržati splošno članega umetnika v Pragi. Masaryk je ponudil prof. Plečniku urad mestnega arhitekta, kar je ta zelo rad prevzel, ker mu domovina pač tako lepega mesta ne more dati.

— **Uspešen boj proti draginji v Belgiji.** Belgijska vlada je s svojimi odločnimi od-redbami proti draginji dosegla, da so se cene več ali manj vsem potrebščinam zni-žale za 50 odstotkov. Vlada je uvedla tudi enotno »narodno obleko«, ki se prodaja po 145 frankov za posamezno osebo. Bla-go je iz čiste volne, a kraj je tako elegan-ten, da so celo pariški krojači zavzeti nad njim.

— **Pomorski promet med Trstom in Dalmacijo.** Med Trstom in Kotorom bo začel na vsakih 14 dni voziti en parobrod.

— **Nobelova nagrada** za mir bosta dobila topot Wilson in norveški senator Lange.

— **Ravnateljstvo državnih železnic v Belgradu** sporoča trgovskim krogom, da se v svrhu odprave nakopičenega blaga ustavlja z 12. decembrom t. l. sprejemanje blaga v polnih vagonih za Belgrad loco in transit. Ta naredba se nanaša samo na po-šiljatve z ozemlja zapadnih ravnateljstev in prekosavskih prog za Belgrad loco in transit. Izvzete so le pošiljatve premo-ga, vojaške in železniške pošiljatve, ki se bo-djo tudi v bodoče sprejemale in odpravlja-le v neomejenih količinah.

— **Predsednik trgov. zbornice g. Ivan Knez pred deželnim sodiščem.** Danes raz-pravlja deželno sodišče kot vzklčno so-dišče o prizivu, katerega je vložil g. Knez proti sodbi, s katero je bil pred okrajnim sodiščem obsojen.

— **Pobegla učenca.** Učenca III. oziroma IV. razreda I. meščanske šole Emil L. in Vi-ljem R. sta od staršev dne 2. decembra po-begnila. Emil L. je 14 let star, šibke postave, bledolichen, temnorjavih las, nosi temnosivo kratko suknjo, sivo zimsko čepico, temno-moder hlače do kolen in dolge črne nogavice. Viljem R. je star 16 let in pol, temnorjavih las, šibke postave, več kot za glavo večji od prvoimenoovanega, nosi sivo suknjo z rujavim kožuhatim navratnikom, klača iz vojaškega sukna, pleteno, belomodro čepico. Oba nosita nahrbtnike. Dečka govorita slovensko in pa nemščino. Domneva se, da sta se, čez Gorenj-sko preko Ljubelja na Celovec obrnila. Poiz-vedbe prosijo v skrbah se nabijajoči starši na »Policijsko ravnateljstvo« v Ljubljani.

— **Dvojna mera.** V novi naredbi o ure-ditvi gospodinjstvih šol določa člen 36.: »Z od-pustom iz službe in izgubo vseh pridobljenih pravic se bo kaznovala učiteljica, ki bi s svo-jim obnašanjem in sploh ubijala ugled šole in učiteljice ali bi storila kaj umazanega in nečastnega in bi se ji tako dejanje dokazalo.« Ta določba imenuje določno in izrečno samo učiteljice in ne tudi učiteljev ali splošno učiteljske moči. Tudi noben drug člen ne govori o tem, da velja določba glede npravnega obnašanja tudi za učitelje. Po pravici vprašuje spričo dejstva »Politika«: »Ali morda minist-rstvo za prosveto« smatra, da učitelj sploh ni sposoben, storiti »kaj umazanega in nečaste-ga«? Ali je bila ta naredba izdelana še pred slučajem vseučiliškega profesorja Beriča? (Kakor znano, se je radi Beriča ustrelila sred-nješolska učiteljica, ker je ni hotel poročiti in s tem rešiti njeno in otrokovo čast.) Morda pa stoji minister Pribečevič na stališču, da je mo-škemu dovoljeno vse tudi tedaj, če je učitelj?

— **Velikansk hotel v Moravski Ostrovi** na-merava zidati v ta namen sestavljeni konzor-cij v Nadražni ulici. Hotel bi imel 400 sob za goste in 100 pisarn za najemnike. To bo naj-večji hotel v čsl. republiki.

— **Komunist ukradel maršalsko palico.** V Berlinu so o priliki hišne preiskave pri nekem komunistu našli maršalsko palico poljskega kralja Ivana Sobieskega. Komunist je bil pa-lico ukradel.

— **Najden Atilov grob.** V strugi reke Aranke na Ogrskem so odkrili veliko krsto, ki jo bodo izvlekli iz vode. Arheologi so mnenja, da je to krsta hunskega kralja Atila, o kate-rem se pripoveduje, da so ga po smrti položili v tri krste in jih spustili na dno reke.

— **Lep dar.** Vdova pok. Koste Tucakovi-ča v Sabcu je poklonila društvu za zaščito de-ce svoje posestvo s hišo, vredno 400.000 K. Na posestvu urede dom za podrinke sirote.

— **Vsled pomanjkanja kuriva** zapirajo muzeje. 29. nov. je zaprlo ravnateljstvo muzeja knezov Czartoryskih v Krakovu javno čitalni-co in arhiv, ki je najimniteljši poleg Jagie-lonske biblioteke na Poljskem. Časopisje toži nad tem nekulturnim činom, ker se nečeta za-bavišča ne zapro, pač pa se morajo kulturni vrelci zapirati vsled pomanjkanja kuriva.

— **Propad poljske marke.** Poleg avstrijske krone je najbolj padla vrednost poljske mar-ke. »Rzecz pospolita« z dne 29. nov. objašnju-je vzroke padanja cene poljskega denarja. Ta čas namreč notira poljska marka tako nizko, da treba 78 mark za 1 švicarski frank, oziroma 4 p. marke za eno našo krono. Vzrok ne leži v slabem kritju, kajti poljsko ozemlje je bo-gato na petroleju, soli, lesu, premogu, rodovit-ni zemlji. Nizko vrednost denarja povzroča ne-gotovost politične bodočnosti države, ki se še vedno ni ustalila, ki se takorekoč na vse štiri strani vojskuje in ima izvesti več plebiscitov. Nevarnost eventualnega razpada, možnost, da v plebiscitu izgubi bogato Zgornjo Šlezijo ali da se celo poboljševiči, tišči k tlom kurz mar-ke. Zato navajajo gospodarski politiki nujnost dvojne akcije: ekonomično državno gospodar-stvo in politično pospeševanje miru.

— **Volnena siva šerpa in čepica,** vred-ni 400 K, je izgubila gospodična, ki je bila zaposlena na sinočnem Miklavževem ve-čerju v Unionu. Spravljeno je imela v gar-derobi. Ker je prizadeta odvisna le od svo-jega lastnega dela, pomenja izguba gor-jih predmetov zanj občutno škodo. Po-šten najditelj se torej lepo prosi, da odda omenjena predmeta pri vratarju v Unionu.

Ljubljanske novice.

Lj Seja Delavske zveze se vrši danes ob 6. uri zvečer v prostorih JSZ., Stari trg 2. l.

Lj **Na grob dr. Kreka** roma katoliško dijaštvo v sredo na svoj praznik. Na gro-bu govori g. Žužek France in poje mošči zbor dijakov. Dijaštvo položi na grob ve-nec. — Opozarjamo na to priliko predvsem naše krščansko socialno delastvo, pa tudi vse ostalo naše občinstvo, da v polnem številu z našim dijaštvom poroma na grob Evangelista. Zbirališče v sredo ob 10. uri v Ljudskem domu. Odhod točno ob četrti na 11.

Lj **Rokodelski dom.** Katoliško mladeniško društvo priredi v sredo, 8. t. m., ob pol 5. uri popoldne predstavo v Rokodelskem domu, Ko-menskega ulica, št. 12. Igrala se bo ljudska drama s petjem: »Pod varstvom Matere bo-žje«. Ker praznujejo naše organizacije praznik Brezmadežne s skupnim sv. obhajilom, je pri-merno, da posetijo popoldne to igro, ki kaže čudovito moč Brezmadežne do človeških src. Pred igro bo pel g. G. J. tenoralni samospev »Kdo je ta?« iz P. Hugolin Sattnerjevega ora-torija »Marijino vnebovzetje«. Vstopnice za za-nimivo prireditev se bodo dobivale v predpro-daji na praznik, 8. decembra, od 10. — 12. ure v Rokodelskem domu.

Lj **Katoliško društvo rokodelskih pomočni-kov in kat. mladeniško društvo** imata v sredo, dne 8. decembra, na praznik Marijinega brez-madežnega spočetja cerkveno slavnost s skup-nim sv. obhajilom v **Križanski cerkvi**. Sv. opravilo se prične ob pol 7. uri zjutraj. Med sv. mašo poje društveni pevski zbor.

Lj **Predavanje SKSZ.** torek 7. decembra, odpade, ker ima istočasno Slov. dijaška zveza v Ljudskem domu svojo slovesno prireditev.

Lj **»Velika noč«**, praznična igra v treh dejanjih, spisal Avgust Strindberg, poslo-venila Ivanka Skrbinskova, se vprizori jutri ob 20. uri v Ljudskem domu kot slav-nostna predstava ob priliki Dijaškega dne-va. Haydinovih Sedem besed Kristusovih na križu kot uvod v posamezna dejanja proizvajajo na klavirju stolni regens chori vlč. g. St. Premrl. Pred predstavo govori slavnostni govor g. dr. E. Besednjak. — Večer obeta obilo umetniškega užitka. Vstopnice se dobe v predprodaji danes od 18. do 20. ure v II. nadstropju Ljudskega doma in jutri od 14. ure naprej.

Lj **Družabni klub** vabi svoje člane in prija-telje k predavanju g. Finžgarja, ki se vrši da-ne zvečer ob 8. uri v srebrni dvorani hotela »Union« (I. nadstropje).

Lj **Elizabetina konferenca pri sv. Petru** v Ljubljani ima danes dne 6. decembra 1920 ob 5. uri zvečer v društvenih prostorih sejo.

Lj **Kr. italijanski delegat** naproša, da se ne bo nepotrebno izgubljal čas in da se zamore olajšati dijakom, da bodo isti mo-gli prebiti božične počitnice v Julijski Be-neciji, da prinese vsakdo tózadevno proš-njo osebno k kr. delegaciji ali pa na po-licijsko stražnico na Dunajsko cesto. Ra-zen tega se opozarja, da razen gosp. šol-skih ravnateljstev ni nikdo pooblaščen za pobiranje imenovanih prošenj. — Kr. ital. delegat: Summonte m. p.

Lj **Tatvini v Ljubljani.** Dne 1. dec. je bilo g. Davorinu Svetetu v Društveni ul. št. 17 s ponarejenim ključem odprto sta-novanje in je bilo ukradeno denarja in dru-gega blaga v vrednosti 6180 kron. — V vojaškem oskrbovališču je bil ukraden go-nilni jermen.

Ljubljanska porota.

Jesensko zasedanje ljubljanske porote je otvoril predsednik deželnega sodišča g. dr. Pa-pež, votala sta bila gg. dvorni svetnik Andol-šek in nadsvetnik Hauffen. Obtožbo je zas-to-pal dvorni svetnik prvi državni pravdnik Be-žek. V prvem slučaju je šlo za:

UBOJ V KOLODVORSKI ULICI

Josip Vidmar in Andrej Cetin sta služila kot hlapca pri Češnovarjevi gospe v Kolodvor-ski ulici v Ljubljani. Hlapca sta se 8. oktobra letos sprla. Josip Vidmar je med prepriom zgrabil drog vil in je udaril z njim Andreja Cetina, ga zadel na tilnik; vsled udara se je Cetin zgrudil na tla in v kratkem času umrl vsled pretresa in zmečkanja predlozka hrbe-ničnega mozga in krvavitve v možganske pre-kate. Reza Brodnikova je mirila Vidmarja in Cetina, ko sta se pričela prepirati, nato je od-šla proti kuhinji in se je vrnila, ko je slišala pok: Cetin je takrat že ležal na tleh. Vidmar je priznal, kar je storil in se je v preiskavi zagovarjal, da mu je med prepriom Cetin za-grozil, da ga bo stolkel na drobne kosce, kar ga je tako ujezilo, da je vzel drog in je udaril Cetina z njim in da je nameraval rajnika le po hrbtu in da ni videl, kam ga je zadel. Dr-žavno pravdnikstvo je obdolžilo Vidmarja hu-dodelstva uboja po § 140 k. z. in da naj se ka-znuje obtoženec po § 142 odst. 1, k. z. Vidmar-ja je zagovarjal g. dr. Švigelj. Vidmar je živah-no povedal, da sta se tisto jutro s Cetinom sprla, ker je grdo delal z živino in ga je še bolj ujezilo, ker je rajnik zabavljaj čez Jugo-slavijo. Obtoženec je prijel v roko usodni drog in je pokazal, kako je udaril Cetina. »Nagla jeza me je pograbila, da sem ga udaril, nisem ga mislil ubiti!« je rekel Vidmar. Vidmarjeva gospodinja gospa Angela Češnovar je Vidmar-ja zelo pohvalila; pri dogodku samem ni bila zraven. Priča Terezija Brodnik je tudi pove-dala, da je bil Vidmar zelo miren delavec, Ce-tin je pa bil prepriljiv in je grdo delal z ži-vino: »Vsak dan sem zato skoraj rekla gospo-lij, naj ga dajo stran!« Tisto jutro je Cetin tako napil, da mu je priča grozila s stražnikom in je nato odšla proti kuhinji, ko se je vrnila, je Ce-tin ležal pred hlevom. »Mislila sem, da se je Cetin samo potuhnil,« je rekla priča.

Vidmar je bil obsojen na 4 mesece ječ. V kazen se mu všteje preiskovalni zapor.

GENERAL WRANGEL

LDU Belgrad, 5. decembra. (ZNU) Ruski tiskovni urad trdi, da general Wrangel ne odide iz Carigrada. Povodom italijanskih vesti o pogodbi med Francijo in Jugoslavijo glede izkrcanja Wrangelove vojske v Boki Kotorski, je izdala francoska vlada dementi, v katerem javlja, da bo sprejela Jugoslavija samo ruske begunce, ne pa tudi čete.

PREHRANA AVSTRIJE

LDU Dunaj, 3. dec. (DunkU) V današnji seji prehranjevalnega odseka je zvez-ni minister dr. Grünberger obširno poro-čal o prehranjevalnem stanju v Avstriji. Državni prispevek na moko in kruh znaša 15 milijonov kron. Splošno povišanje cen kruha pri sedanjih razmerah ni izvedljivo. Da se zmanjša državni prispevek za moko in kruh se je predvsem sklenilo, da hoteli, restavracije, sanatoriji in gostilne ne bodo več dobivale moke po nižnjih cenah. Prav tako bodo od prejemanja cenejše moke izključeni tuji državljani. Za oskrbo-vanje z mesom mora plačevati država me-sečni prispevek 49 milijonov kron, za kon-densirano mleko mesečno 16 milijonov kron. Za oskrbovanje z živili ima država letno 26 milijard kron primanjkljaja. Mo-žina kruha povoljne kvalitete bo zadosto-vala do novega leta. Vlada namerava ku-piti od Amerike 60 ton žita.

Razne novice.

r **Francija za Gambettovo srce** in »nepoznanega vojaka«. Francija je dala na raznih slavnih bojiščih izkopati osem grobov nepoznanih francoskih vojakov. Rakve teh mrličev so pripeljali v Verdun. Tam je preprost vojak Tain določil eno rakev francoskega vojaka, ki so ga poča-stili na izvanreden način. V velikanskem sprevedu so zanesli 11. nov., na dan ko so Nemci podpisali premirje, v Parizu srce slavnega Gambetta in truplo nepoznanega vojaka pred Pantheon. Tam je slavil v eno uro trajajočem govoru predsednik Millerand Gambetta in francosko voja-štvo. Spreved se je nato pomikal po Champs Elysées, spremljali so ga tudi Joffre, Foch, Petain itd. k zmagovalnemu Napoleonomu spomeniku »l'Arc de Tri-omphe« v Zvezdi (Etoile). Tam so ju pu-stili v počesčenje do večera. Zvečer so Gambettovo srce položili v Pantheonu v grobišče slavnih mož. Nepoznanemu vo-jaku pa so napravili grob v tem slavnem spomeniku.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.